

سرمقاله

فرصت ها و چالش ها در روابط افغانستان و ایران

حفیظ الله ذکی

رییس اجراییه حکومت وحدت ملی هفته قبل به ایران رفت و روی موضوعات گوناگون مورد علاقه طرفین با مقامات آن کشور بحث و تبادل نظر کردند. در این سفر سه سند همکاری میان دو کشور در بخش های فرهنگی، ورزشی و ایجاد زمینه های کار برای مهاجرین در ایران امضاء کردند. این دومین بار است که سران حکومت وحدت ملی از ایران دیدار می کنند. پیش از این رییس جمهور نیز به ایران رفته بود.

افغانستان و ایران دارای مشترکات عمیق و دراز مدت فرهنگی و تاریخی می باشند. این مشترکات چنان به هم پیوند خورده است که اختلافات سیاسی که گه گاه میان دو کشور به وجود می آید، نتوانسته روابط فرهنگی و تاریخی دو کشور را بیش از حد تحت تأثیر قرار دهد.

ایران در دوران تجاوز شوروی سابق به افغانستان از خیزش های مردمی در افغانستان حمایت کرد و حدود سه میلیون مهاجر را در خاک خود جای داد و بیش از ده ها از آنها پذیرای کرد.

ایران از ابتلا بین المللی مبارزه با تروریسم حمایت کرد و از روند توافق شده ای انتقال قدرت پس از طالبان به گرمی استقبال کرد. ایران یکی از کشورهای مهم منطقه است که علاوه بر توقف اخراج جمعی مهاجرین، کمک های اقتصادی قابل توجهی در بخش های راه سازی، زراعت، معارف، صحت و... داشته است.

ایران به شدت نگران گسترش ناامنی در مرزهای شرقی اش می باشد. مبارزه با افراط گرایی و تروریسم از اهداف هردو کشور به شمار می رود و ایران می تواند در این راستا با افغانستان همکاری داشته باشد.

مؤاد مخدر موضوع دیگری است که ایران می خواهد با افغانستان تدابیر مشترکی را برای مبارزه با آن روی دست بگیرد. افغانستان بزرگترین تولید کننده مؤاد مخدر در جهان به شمار می آید و بیشترین این مؤاد از طریق ایران به کشورهای اروپایی ترانزیت می شود. این مسأله در عین حالی که بر تعداد معتادان مؤاد مخدر در ایران می افزاید، فعالیت مافیای مؤاد مخدر و گسترش فساد در آن کشور را در پی دارد. ایران برای جلوگیری از ترانزیت مؤاد مخدر به همکاری افغانستان در بخش تولید و قاچاق این مؤاد از افغانستان ضرورت دارد.

در کنار بسترها و فرصت هایی که برای همکاری میان دو کشور وجود دارد، چالش هایی هم وجود دارد که تحکیم روابط میان دو کشور را همواره تحت تأثیر قرار داده است. اختلافات دو کشور بر سر منابع آبی و منافع متفاوت دو کشور در بخش های اقتصادی و سیاسی را می توان از عمده ترین موانع بر سر راه تشکیل یک محور مشترک توسعه روابط به شمار آورد.

اختلافات ایران با کشورهای غربی و مخالفت با حضور آمریکا در منطقه، رقابت دیرینه ایران با کشورهای عربی و بخصوص عربستان سعودی و اختلاف دو کشور بر سر منابع آسیای میانه و مسیر عبور آنها به سوی جنوب، مشکلاتی را در مسیر توسعه روابط دو کشور به وجود آورده است.

اگر افغانستان با سیاست های بیطرفانه در مسایل منطقه ای بتواند خود را از تأثیرات منفی خصومت ها و رقابت های کشورهای دیگر در امان نگه دارد و بتواند با دیپلماسی فعال و سازنده اختلافات موجود میان دو کشور را با توجه به منافع استراتژیک و مشترک دو کشور به حد اقل برساند، می تواند از پتانسیل های موجود در توسعه مناسبات سیاسی، اقتصادی و فرهنگی به نفع انکشاف، پیشرفت و ثبات پایدار در کشور بهره ببرد.

افغانستان، ایران و هند در ارتباط با تبدیل شدن بندر چابهار به یک بندر بین المللی، خواست مشترک دارند و ساخت این بندر که از سوی هند با علاقمندی بیشتر دنبال می شود، می تواند مسیر کوتاه، ارزان و مناسب تجاری را برای واردات و صادرات کالا فراهم بسازد. اکنون که افغانستان به سازمان تجارت جهانی پیوسته است این زمینه بیشتر برای افغانستان فراهم گردیده تا از فرصت های تجاری و اقتصادی منطقه به نفع توسعه تجارت این کشور استفاده نماید.

مقدمه

شاید کمتر کسی باشد که اهمیت و ضرورت تولید و توسعه انرژی برق در کشور را درک نکند، زیرا:

الف. تمام بخش های مختلف صنایع مثل شرکت های تولیدی، استخراج معادن، بخش های ساختمانی، و خدماتی و همچنین مصارف خانگی و ادارات وابسته به انرژی برق می باشد.

ب. یکی از راه های کاهش آلودگی هوا به خصوص در کلان شهرهای مثل کابل در فصل های سرد خزان و زمستان، تقویت و توسعه بخش انرژی برق علاوه بر تأمین انرژی بخش صنعت، برای مصارف خانگی و منازل رهاش می باشد. مشکل آلودگی هوا و ایجاد امراض مرتبط با این مفضل و تلفات انسانی که به طور متوسط سالانه ۳۵۰۰ تا ۴۵۰۰ نفر در شهر کابل جان خود را به دلیل آلودگی هوا و استفاده مردم از سوخت های غیر استاندارد از دست می دهند، ایجاب می نماید که دولت روی

فصل های سرد خزان و زمستان، تقویت و توسعه بخش انرژی برق علاوه بر تأمین انرژی بخش صنعت، برای مصارف خانگی و منازل رهاش می باشد. مشکل آلودگی هوا و ایجاد امراض مرتبط با این مفضل و تلفات انسانی که به طور متوسط سالانه ۳۵۰۰ تا ۴۵۰۰ نفر در شهر کابل جان خود را به دلیل آلودگی هوا و استفاده مردم از سوخت های غیر استاندارد از دست می دهند، ایجاب می نماید که دولت روی

فصل های سرد خزان و زمستان، تقویت و توسعه بخش انرژی برق علاوه بر تأمین انرژی بخش صنعت، برای مصارف خانگی و منازل رهاش می باشد. مشکل آلودگی هوا و ایجاد امراض مرتبط با این مفضل و تلفات انسانی که به طور متوسط سالانه ۳۵۰۰ تا ۴۵۰۰ نفر در شهر کابل جان خود را به دلیل آلودگی هوا و استفاده مردم از سوخت های غیر استاندارد از دست می دهند، ایجاب می نماید که دولت روی

فصل های سرد خزان و زمستان، تقویت و توسعه بخش انرژی برق علاوه بر تأمین انرژی بخش صنعت، برای مصارف خانگی و منازل رهاش می باشد. مشکل آلودگی هوا و ایجاد امراض مرتبط با این مفضل و تلفات انسانی که به طور متوسط سالانه ۳۵۰۰ تا ۴۵۰۰ نفر در شهر کابل جان خود را به دلیل آلودگی هوا و استفاده مردم از سوخت های غیر استاندارد از دست می دهند، ایجاب می نماید که دولت روی

فصل های سرد خزان و زمستان، تقویت و توسعه بخش انرژی برق علاوه بر تأمین انرژی بخش صنعت، برای مصارف خانگی و منازل رهاش می باشد. مشکل آلودگی هوا و ایجاد امراض مرتبط با این مفضل و تلفات انسانی که به طور متوسط سالانه ۳۵۰۰ تا ۴۵۰۰ نفر در شهر کابل جان خود را به دلیل آلودگی هوا و استفاده مردم از سوخت های غیر استاندارد از دست می دهند، ایجاب می نماید که دولت روی

فصل های سرد خزان و زمستان، تقویت و توسعه بخش انرژی برق علاوه بر تأمین انرژی بخش صنعت، برای مصارف خانگی و منازل رهاش می باشد. مشکل آلودگی هوا و ایجاد امراض مرتبط با این مفضل و تلفات انسانی که به طور متوسط سالانه ۳۵۰۰ تا ۴۵۰۰ نفر در شهر کابل جان خود را به دلیل آلودگی هوا و استفاده مردم از سوخت های غیر استاندارد از دست می دهند، ایجاب می نماید که دولت روی

توسلی غرجستانی (استاد دانشگاه) / قسمت اول

۱۰۰۰) و سووم (۵۰۰ کیلوولت) انتقال برق از آسیای میانه به کابل و سپس به ولایات های جنوبی افغانستان و در نهایت آسیای جنوبی (پاکستان) از یک مسیر خطرناک و حادثه خیز مثل سالنگ یا نزدیک به آن بگذرد؟

به طور صریح و آشکار به مسئولان شرکت برشنا و وزارت انرژی و آب باید یادآور شد که با پروژه لین انتقال برق ۵۰۰ کیلوولت از دشت الوان بلخمری به کابل نکاتی کلیدی و تکنیکی را مورد توجه قرار دهند و به خواسته ها و نیازمندی های همه مردم و مناطق کشور مخصوصاً مناطق مرکزی که به صورت مکرر در زمینه تأمین انرژی برق از حکومت خواستار عدالت در زمینه شده اند، توجه نمایند و از ظلم و اجحاف در حق این مردم خودداری کنند.

خواسته های که همراه با پشتوانه و استدلال تکنیکی و اقتصادی و از همه مهم تر تحقق عدالت اجتماعی و شکست حصر طبیعی مناطق هزاره جات - که جزو شعراهای انتخاباتی رئیس جمهور محترم بوده و اکنون نیز بخش از پالیسی حکومت را تشکیل می دهد - می باشد. آنچه مصالح ملی، وحدت ملی و احترام به قانون اساسی و روا نبودن تبعیض میان شهروندان کشور، تنها با عملکرد درست

د. بخش عمده ای انرژی برق کابل و برخی از شهرهای دیگر از طریق برق وارداتی از آسیای میانه تأمین می گردد و در حال حاضر تنها یک لین خط ۲۲۰ کیلوولت از مسیر خطرناک هندوکش از طریق سالنگ به کابل امتداد یافته است و برق پایتخت نشینان را تأمین می کند و گهگاهی بر اثر یک حادثه کوچک طبیعی مثل برف کوچ برای مدت طولانی کابل با خاموشی روبرو می شود چنان که در آخر سال ۱۳۹۳ بر اثر برف کوچ و تخریب چند پایه برق در سالنگ، شهر کابل با یک خاموشی دو ماهه که میلیون ها افغانی به بخش صنعت و مصرف کنندگان خسارت وارد گردید، روبرو گردید و یقیناً در آینده نیز دچار این مشکل خواهد شد.

Table with 4 columns: Year (1391, 1392, 1393), Unit (Million kWh, Million kWh, Million kWh), and Percentage (22%, 22%, 22%).

حال پریشانی که مطرح است این است که چرا شرکت برشنا و وزارت انرژی و آب اصرار دارند که خطوط دوم کاکاسا

جدول تولید، واردات و مقدار مصرف انرژی برق طی سال های ۱۳۹۱ تا ۱۳۹۳ متبوع، سالنامه احصائیی سال ۱۳۹۳

فعالیت های نظامی را تشکیل می دهد که مردم آن خواهان زندگی بهتری هستند و بدین لحاظ برنامه ریزی برای انواع مختلف توسعه توسعه انجام می دهند. بدون توسعه فرهنگ، توسعه در سایر بخش های جامعه (اقتصادی، سیاسی، اجتماعی، ...) دارای رشد یکسانی نبوده و با پدیده های توسعه نامتوازن، توسعه برون زا، توسعه درون زا و معضلات مختلف اجتماعی مواجه خواهند شد.

توسعه در لغت نامه دهخدا به معنی فراخ کردن و فراخ کردن آمده است. اصطلاح توسعه به صورت فراگیر پس از جنگ جهانی دوم مطرح شد. واژه توسعه در لغت به معنای خروج از «لغاف» است. در قالب دیدگاه نوسازی، «لغاف» همان جامعه سنتی و فرهنگ ارزش های مربوط به آن است که جامع برای متجدد شدن باید از این مرحله سنتی خارج شوند.

در تعریف توسعه نکاتی را باید مد نظر داشت که مهم ترین آنها عبارتند از این که اولاً، توسعه را مقوله ارزشی تلقی کنیم، ثانیاً آن را جریانی چند بعدی و پیچیده بدانیم. ثالثاً به ارتباط و نزدیکی آن با مفهوم بهبود توجه داشته باشیم.

دانشمندان علوم اجتماعی از توسعه تعاریف متعددی ارائه کرده اند که به برخی از آنها اشاره می کنیم. مایکل تودارو معتقد است که توسعه را باید جریانی چند بعدی دانست که مستلزم تغییرات اساسی در ساخت اجتماعی، طرز تلقی عامه مردم و نهاد های ملی و نیز تسریع رشد اقتصادی، کاهش نابرابری و ریشه کن کردن فقر مطلق است. توسعه در اصل باید نشان دهد که مجموعه نظام اجتماعی، هماهنگ با نیاز های متنوع اساسی و خواسته های افراد و گروه های اجتماعی در داخل نظام، از حالت نامطلوب زندگی گذشته خارج شده و به سوی وضع یا حالتی از زندگی که از نظر مادی و معنوی بهتر است، سوق می یابد. (دانشنامه آزاد ویکی پدیا)

برشتاین می گوید: تلاش برای ایجاد توسعه بار ارزشی به همراه دارد که کمتر کسی با آن مخالف است. اشتیاق برای غلبه بر سئو تغذیه، فقر و بیماری که از شاخ ترین و مهم ترین درد های بشری هستند از جمله اهداف توسعه به شمار می رود.

دادلی سیز ریس موسسه اطلاعات توسعه ای دانشگاه ساسکس، توسعه را جریانی چند بعدی می داند که تجدید سازمان و سمت گیری متفاوت کل نظام اقتصادی - اجتماعی را به همراه دارد. به عقیده وی توسعه علاوه بر بهبود میزان تولید و درآمد، شامل دگرگونی اساسی در ساخت

توسعه فرهنگی

محمد تابش / قسمت اول

های نهادی، اجتماعی اداری و همچنین ایستادها و وجه نظرهای مردم است. توسعه در بسیاری از موارد حتی عادات و رسوم و عقاید مردم را نیز در بر می گیرد. (دانشنامه آزاد ویکی پدیا)

با توجه به تعریف توسعه می توان گفت که توسعه در فرآیند تلاش انسان برای ایجاد تعادل بین نیازها و خواسته های وی و امکانات بالفعل و بالقوه در جامعه و محیط زیست پدید می آید. به عبارت دیگر، توسعه در اثر واکنش به رابطه نامتعادل بین نیازها و خواسته های انسان از یک سو و امکانات موجود از سوی دیگر پدید می آید.

به طور کلی توسعه فرایندی است پیچیده که طی آن جامعه از یک دوره تاریخی به دوره جدیدی منتقل می شود. این فرایند در هر مرحله از رشد خویش ابعاد مختلف زندگی را متحول می سازد. به این ترتیب توسعه مفهومی است ارزشی که همراه با فرض هایی همچاری از الگوی انتزاعی از جامعه دلالت دارد.

توسعه از ابعاد زیر قابل بررسی است: توسعه اقتصادی، توسعه سیاسی، توسعه فرهنگی، توسعه اجتماعی، توسعه پایدار، توسعه انسانی (سیف الهی، ۱۳۸۱، ص ۳۹)

هدف از توسعه رفع نیازهای انسان است که بطور کلی نیازهای انسان را می توان در سه طیف گسترده به شرح زیر طبقه بندی کرد: - نیازهای زیستی و فیزیولوژیکی مانند خوراک، پوشاک، مسکن و ... - نیازهای روانی مانند کسب آگاهی کسب

این الگوی توسعه توسط برخی کشورها به طور ناآگاهانه، بر توسعه هماهنگی کشورها اثراتی منفی گذارد. این مشکلات از آنجا نشأت می گرفت که نقش کلیدی فرهنگ در قوام جامعه مورد غفلت قرار گرفته بود. می توان گفت فرهنگ به عنوان گنجینه ای از دستاوردهای مادی و معنوی بشری که باورها، ارزشها، نگرشها و هنرهای مورد قبول یک جامعه را در طول تاریخ بوجود آورده است - نوع رفتار مردم آن جامعه را مشخص می کند.

بدین معنی است که نمی توان بدون اعتنا به این مقوله مهم، بدنبال ایجاد تغییراتی در ابعاد مختلف جامعه نبود. چراکه هرگونه تغییر و تحولی در تمامی ابعاد جامعه اعم از اقتصادی، سیاسی و اجتماعی منوط به نوعی پذیرش فرهنگی، در جامعه می باشد.

بنابراین بدون ایجاد بستر مناسب فرهنگی نمی توان بدنبال تحقق توسعه در ابعاد دیگر جامعه بود. از این روی طی سالهای اخیر مفهوم توسعه فرهنگی مورد توجه بسیاری از مجامع جهانی از جمله یونسکو قرار گرفته است.

تعریف مفاهیم اجزای فرهنگی: منظور از اجزای فرهنگی مجموعه ارزش ها، عقاید و آگاهی ها، نگرشها و نمادهای مربوط به موضوع تحقیق می باشد. آگاهی، درک و تعریف واقعیت ها از میان گروه، جامعه و کنشگران اجتماعی می باشد.

نیاید آگاهی را با دانش علمی یکسان شمرد. آگاهی ها معانی و تعاریفی هستند که جنبه اجتماعی و عمومی دارند. ارزش عبارت است از معیار تعریف وضع مطلوب امور و معیار انتخاب در میان گزینه های مختلف که به صورت نامشروط و غیرپایماندگرا هستند که وضع مطلوب را برای کنشگر نشان می دهد.

هنجارها قواعد عمل ناظر بر موقعیت های خاص، پیامدگرا و مشروط می باشند. مسکن و اعمال دیگران هستند، ولی ارزشها ضرورت های قطعی اند. نهادها علامت های قراردادی و سازوکاری است که در چارچوب یک نظام فرهنگی پدیده های عینی و ملموس را به معانی مربوط می سازد. در این مقاله، اجزای فرهنگی توسعه بدون تفکیک آن به چهار عامل فوق در نظر

بوده و بررسی شده است. از سوی دیگر مجموعه اجزای فرهنگی توسعه به صورت یک منظومه و ارتباط و جایگاه اجزا نسبت به یکدیگر و نسبت به مقوله توسعه در طراحی الگوی برای دستیابی به توسعه مدنظر است.

روزنامه افغانستان از همه دانشمندان و نویسندگان دعوت به همکاری می نماید. هیئت تحریر در ویرایش مطالب دست باز دارد. مقالات وارده بازگردانده نمی شود. مسئولیت مقالات به عهده نویسندگان آنها است و تنها سرمقاله بیاتگر دیدگاه روزنامه افغانستان میباشد.

روزنامه افغانستان بخش دری و پشتوی روزنامه اوت لوک افغانستان است. www.dailyafghanistan.com Email: thedailyafghanistan@yahoo.com

- صاحب امتیاز: دکتر حسین یاسا
مدیر مسئول: محمد رضا هویدا
سردبیر: حفیظ الله زکی

کاریکاتوربست: خالق علی زاده

دیزاین: علی اصغر زاهدی، مصطفی جعفری
مسئول وب سایت: غلام عباس اصلان

آدرس: کابل، شهرک امید سبز، فاز چهار، کوچه ششم، خانه نمبر ۱۳۷

Logo for 'The Daily Afghanistan' and 'Daily Outlook Afghanistan' with a globe graphic.